

Talouspolitiikka ja työllisyys euron oloissa

Jussi Ahokas, pääekonomisti, SOSTE

Vapaus valita toisin -seminaari 9.5.2017

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

SOSTE Finlands social och hälsa rf

SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

Esityksen sisältö

- Kaksi talousteoreettista näkemystä työllisyyteen, työttömyyteen ja talous- ja työllisyyspolitiikkaan
 - uusklassinen
 - (jälki)keynesiläinen
- Talous- ja työllisyyspolitiikan rajat eurotaloudessa
 - uusklassinen talouspolitiikka
 - (jälki)keynesiläinen talouspolitiikka
- Johtopäätökset

Talousteoria, työllisyys, työttömyys ja työllisyyspolitiikka (1)

- Uusklassisen talousteorian näkökulma työllisyyteen ja työttömyyteen:
 - Työllisyyden taso ja työttömyys määräytyvät ensisijaisesti työmarkkinoilla
 - Reaalipalkka on hinta, joka tasapainottaa työmarkkinat (työn kysynnän ja tarjonnan, rajahyödyn ja rajakustannuksen)
 - Pitkän aikavälin tasapainossa työttömyys on aina vapaaehtoista = markkinoiden reaalipalkkataso ei ole riittävä, jotta työtä kannattaisi ottaa vastaan tai se on liian korkea, jotta kannattaisi työllistää (rationaalinen valinta)
 - Lyhyellä aikavälillä palkkajäykkyydet voivat johtaa ei-vapaaehtoiseen työttömyyteen (ohi menevä tilanne)
 - Työllisyyspolitiikan viimekädessä poistettava esteet reaalipalkan sopeutumiselta täystyöllisyystasolle → rakennepolitiikka

Talousteoria, työllisyys, työttömyys ja työllisyyspolitiikka (2)

- (Jälki)keynesiläisen talousteorian näkökulma työllisyyteen ja työttömyyteen:
 - Työllisyyden taso ja työttömyys määräytyvät ensisijaisesti hyödykemarkkinoilla
 - Efektiivinen kysyntä (yritysten odotukset kokonaiskysynnästä ja -tarjonnasta) määrittää työllisyyden tason
 - Epävarmuus ja elämelliset vaistot heiluttavat investointikysyntää, josta seuraa efektiivisen kysynnän heilahtelu ja krooninen vajaus (säästäminen ja investoinnit eivät tasapainotu täystyöllisyystasolle)
 - Ei-vapaaehtoista työttömyyttä esiintyy sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä → täystyöllisyys saavutetaan kapitalistisessa taloudessa vain harvoin markkinaehtoisesti (silloinkin lyhytaikaisesti)
 - Työllisyyspolitiikalla aikaansaattava riittävän suuri efektiivinen kysyntä → kysynnänsäätely tai vaihtoehtoisesti suora julkinen työllistäminen

Talous- ja työllisyyspolitiikan rajat eurotaloudessa (1)

- Uusklassisen talousteorian politiikkasuositukset
 - euroalueen talouspoliittisten sääntöjen mukaisia
 - yleensä rahoitusmarkkinoiden toiveiden mukaisia
 - virkamiehistön ja talouden asiantuntijoiden suositusten mukaisia (rakenteellisten uudistusten tarve)
 - toteutuminen riippuu paljon kansallisista poliittisista kamppailuista (oikeisto – vasemmisto, työnantajat – työntekijät, sosiaaliturvan taso)

Talous- ja työllisyyspolitiikan rajat eurotaloudessa (2)

- Keynesiläisen talousteorian politiikkasuositukset
 - laajamittainen kysynnänsäätely ei välttämättä mahdollista euroalueen sääntöjen rajoissa
 - julkisen sektorin alijäämät ja julkinen velkaantuminen yhdessä vaihtotaseen alijäämän kanssa voi hermostuttaa rahoitusmarkkinat (hyvästä talouskehityksestä huolimatta)
 - keynesiläisellä politiikalla vähän kannatusta virkamiehistössä ja talouden asiantuntijoiden joukossa
 - kansalliset poliittiset kamppailut esimerkiksi julkisen sektorin koosta ja julkisesta työllistämisvastuusta

Johtopäätökset

- Erilaiset talous- ja työllisyyspoliittiset suositukset ovat seurausta eroista niiden taustalla vaikuttavissa talousteorioissa
- Euroopan talous- ja rahaliitossa (uusklassinen) rakenteellisten uudistusten politiikka on sekä poliittisesti että institutionaalisesti keynesiläistä politiikkaa paremmassa asemassa
- Mahdollinen ongelma: mitä jos diagnoosi työttömyyden perussyystä on väärä ja rakennepolitiikalla ei saavutetakaan tavoiteltuja tuloksia?